TSUE

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / AVGUST / 8-SON, I-QISM

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
I-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir oʻrinbosari:
Karimov Norboy Gʻaniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – Oʻzbekiston doʻstlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat Gʻafforovna, pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdugʻaniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Koʻnak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoʻja oʻgʻli, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin oʻgʻli, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshligʻi
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining oʻrinbosari
Ochilov Farkhod, Oʻzb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshligʻi
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil oʻgʻli, texnika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), katta oʻqituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon oʻgʻli, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor oʻgʻli, TDIU katta oʻqituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O‘RTA DAROMADLI MAMLAKATLARDA INNOVATSION XARAJATLARNING
EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASIGA TA’SIRI 20
Karimova Xulkar Raxmanali qizi
Jalg‘ashova Nazira Umbet qizi

MINTAQADA SANOAT SALOHIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING
HOZIRGI HOLATI TAHLILI 26
Mamedov Ko‘palboy Masharipovich

TA’LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHDA XALQARO STANDARTLAR
ASOSIDA SIFATNI TA’MINLASH 30
Umarov Ravshanjon Gafurovich

SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT
SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI 36
Mamurov Doniyor Eldorovich

MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSIYALARDAN
FOYDALANISH TAMOYILLARI VA USULLARI 43
Ro‘zimov Doniyor Soporboy o‘g‘li

TOSHKENT METROPOLITENI SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DARAJASINING
DINAMIKASI VA UNI XALQARO TAJRIBA BILAN QIYOSIY BAHOLASH 49
Mansurov Xamrokul Ilxomovich

ЦИФРОВАЯ САМООРГАНИЗАЦИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ КАК ФАКТОР
ЭФФЕКТИВНОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ 56
Мирвосикий Хилола Хабибулла кизи

XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA’MINLASHNING ILMIY-AMALIY TAHLILI 64
Z.Sh. Matniyozova

DEVELOPMENT MECHANISMS OF EMBEDDED FINANCE SERVICES
IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN BASED ON OPEN BANKING 69
Khurramova Fotima Bakhodir qizi

IMPROVING THE PRACTICE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS THROUGH
SYNDICATED LOANS PROVIDED BY COMMERCIAL BANKS 76
Xudaynazarov Davrbek Abdullayevich

TASHQI SAVDO DINAMIKASI VA BANK MOLIYAVIY XAVFSIZLIGI:
O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA AMALIY TAHLIL 83
Babadjanov Shuxrat Atxamovich

GREEN LENDING PRACTICED AMONG UZBEK COMMERCIAL BANKS:
SURVEY- BASED ASSESSMENT OF READINESS AND CONSTRAINTS 90
Avazov Azizbek Ashurali o‘g‘li

“YANGI O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI DOIRASIDA IQTISODIY
O‘ZGARISHLARNING ASOSIY YO‘NALISHLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI 96
Amirov Otabek Xudoyberdi o‘g‘li

BARQAROR YASHIL INVESTITSIYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI
ENERGETIKA RIVOJIGA ROLINI VA HISSASINI TAHLIL QILISH:
O‘ZBEKISTON MISOLIDA 101
Zilola Kazakova

HUDUD SANOATIDA KAPITAL VA MEHNAT RESURSLARI
SAMARADORLIGINI KOBB–DUGLAS MODELI YORDAMIDA BAHOLASH 113
Turayev Baxrom Ergashevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

"MAHALLA BANKIRI" INSTITUTI DAVLATBANK HAMKORLIGINING OPERATSION BO'G'INI SIFATIDA: SAMARADORLIK MEZONLARI VA OPTIMAL YUKLAMA PARAMETRLARI 120
Nurmuratov Azamat Mamarizo o'g'li
SHAHAR JAMOAT TRANSPORTI YO'NALISHLARINING AHOLI EHTIYOJLARIGA MOSLIGINI TADQIQ ETISH (URGANCH SHAHRI MISOLIDA) 127
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGINI RO'YXATGA OLISHNING AGRAR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDAGI INSTITUTSIONAL ROLI 132
Shohujayeva Zebo Safoyevna
Xolov Javlonbek Davronovich
УЗБЕКИСТАН КАК АКАДЕМИЧЕСКИЙ ХАБ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ 138
Эргашева Шахло Тургуновна
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ 146
Маннапова Раъно Аброровна
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYAVIY, INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI QO'LLABQUVVATLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN RAQAMLI MODELLARI: "3M-PLATFORMA" VA "SMART YOUTH BUSINESS ECOSYSTEM" KONSEPSIYALARI 154
Xojiyev Ma'murjon Muxsinjon o'g'li
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI 163
Begimqulova Sevara Nurmamatovna
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI 169
Yusupov Muxiddin Soatovich
Normaxmatov Fazliddin Nuriddin o'g'li
OLIY TA'LIMDA INNOVATSION MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH 177
Abdullayev Farhod Ozodovich
"YASHIL MAKON" UMUMMILLIY LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIY-AMALIY NATIJALARI 180
Jamshidbek Bobojonov
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KLASTERLARNING AHAMIYATI 184
Radjabova Mavluda Ergash qizi
STRENGTHENING MAHALLA ENTREPRENEURSHIP THROUGH AN INTEGRATED ECOSYSTEM: FUNCTIONAL LINKAGES, DIGITAL COORDINATION, AND REGIONAL EVIDENCE 189
Zafarjon Odiljonovich Tuxtasinov
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT INFRATUZILMASINING NAZARIY ASOSLARI 195
Saidov Jaloladdin Allaberganovich
KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 202
Mamajonova Surayyoxon Maxmudjonovna
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARINI BAHOLASH METODIKASI 207
Tojiyev Sa'dulla Muhitdinovich
INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION IMPROVING ECONOMIC INCENTIVE AND RESOURCE-ALLOCATION MECHANISMS AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE "TECHNOPARK" ENTERPRISE 213
Erkinova Umidakhon Ilhom qizi

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED RECRUITMENT SYSTEMS ON HIRING QUALITY 218
Mutalova Manzura Abdushukur qizi
TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATI BILAN BOG'LIQ NOQISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING TA'SIRINI IQTISODIY BAHOLASH 224
U.U.Nurullayev
SHAHAR HUDUDLARIDA EKOLOGIK MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI 230
Asqarov Akmal Anvar o'g'li
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI 235
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIYAVIY NATIJALAR AUDITI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI 240
Bekchanov Faxriddin Atabekovich
MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANLANTIRISHNING TASHKILIYIQTISODIY MEXANIZMINING ASOSIY FUNKSIYA VA PRINSIPLARI 246
Xayrullayev Elbek Xayrulla o'g'li
ЛИЗИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА: ФИНАНСОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ 250
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH 261
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINING NAZARIY MODELLARI 267
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich
FINANCIAL MODELS IN THE EDUCATION SECTOR: A COMPARATIVE INSTITUTIONAL ANALYSIS OF STATE, PRIVATE, AND MIXED FUNDING SYSTEMS 275
Imomov Inomiddin
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI 281
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich
NOAN'ANAVIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA MAZMUNI 292
Djumonov Dilshod Safarolievich
URBANIZATSIYA SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI 302
Shodmonov Nurjaxon Shokir o'g'li
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 308
Reimbergenov Xurrambek Xushnudovich
O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK BOZORI XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI 314
Sadikova Dildora Abdulla qizi
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI 321
Baxadir Adilchayev
EKOLOGIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 327
Ergasheva Mohinurxon Odilxon qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

BANK OPERATSIYALARI BO‘YICHA ICHKI AUDIT AMALLARINING MAZMUNIY VA USLUBIY TAHLILI 331
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich
РАЗРАБОТКА И ПРИМЕНЕНИЕ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ 341
Гофурова Шахрибону Комол қизи
INNOVATION-DRIVEN BUSINESS COMPETITIVENESS THROUGH DIGITAL TRANSFORMATION AND TECHNOLOGICAL CAPABILITY 349
Sarvinoz Asamova
HUDUDIY INVESTITSIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY O‘SISHNI MANZILLI RAG‘BATLANTIRISH 359
Ismoilov Azizbek Rustamjon o‘g‘li
XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH YO‘LLARI BO‘YICHA XORIJ TAJRIBALARI 368
Samiyev Mirkamol Amriddin o‘g‘li
ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ 372
Матчанов Умирзак Сейтжанович
O‘ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKA TAMOYILLARI ASOSIDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA KORIDORLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 379
Islomjon Jamshedovich Jamshedov
YASHIL INVESTITSIYALARNING HUQUQIYINSTITUTSIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI 389
Temirova Nozima Shuhrat qizi
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIYAVIY TAHLILNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA XALQARO TAJRIBA 395
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi
MEHNAT UNUMDORLIGI VA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIKNI BAHOLASH 403
Rashidov Zuhriddin Sanjar o‘g‘li
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA KLASTERLASHNING ASOSIY TAMOYILLARI VA KONSEPTUAL ASOSLARI 408
Movlonova Dilrabo Nomoz qizi
HUDUD IQTISODIY TIZIMIDA INNOVATSION INFRATUZILMANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA’SIRINI BAHOLASH 412
Sapayev Sindor Qadamboy o‘g‘li
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMDA KPINING AHAMIYATI VA UNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY YONDOSHUVLARI 418
Botirjon Ergashov
MO‘YNA VA TRIKOTAJ MATERIALLARNI YOPISHTIRISH UCHUN SUVLI POLIMER YOPISHTIRUVCHI KOMPOZITSIYA: TARKIBI, TAYYORLASH USULI VA XOSSALARI 424
Temirova Gulnoz Ibodovna
Shodmonova Mijgona Salimovna
SURXONDARYO VILOYATI TURIZM SALOHIYATINI BAHOLASHNING KOMPLEKS MODELI 429
Mamatov Sardor Ilyosovich
Rashidova Nargiza Orifjon qizi
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INTERNETMARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK TAHLILI VA EMPIRIK NATIJALAR 435
Pirmatov Oybek Shovkat o‘g‘li

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INSON
KAPITALINI SAMARALI BOSHQARISH YO'LLARI 442
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich
PAXTA YETISHTIRISHDA QO'LLANILADIGAN BARQAROR QISHLOQ XO'JALIK
AMALIYOTLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLARNING TIZIMLI TAHLILI 447
Rashitova Nilufar Xatambayevna
Mirkasimov Baxrom Ravshanovich
Karimov Komiljon Xamidovich
Abduvaliyeva Nilufar Muxamadnosir qizi
RAQAMLI BANKLAR VA KIBERXAVFSIZLIK: ZAMONAVIY
TAHDIDLAR VA HIMOYA USULLARI 465
Abrorov Azizjon Akobirovich
HUDUDLAR RIVOJLANISHI SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING
RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH UCHUN XAVFSIZLIK MEXANIZMLARINI
TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI 470
Xalilov Nurullo Xamidillayevich
HUDUDIY INVESTITSIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA
MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH........ 476
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH
AMALIYOTINING TAHLILI........ 485
Jumaniyazova Feruza Rajabovna
O'ZBEKISTONDA XALQARO EKOLOGIK MAJBURIYATLARNI AMALGA OSHIRISHDA
DAVLAT SIYOSATI VA HUQUQIY JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI 491
G'ayratullayev Noxidxon Iqboljon o'g'li
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI
TIJORAT RISKLARINI KAMAYTIRISH IMKONIYATLARI 495
Sharipova Gulmira Toxirovna
MINTAQAVIY RIVOJLANISH TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA TARKIBIY ELEMENTLARI........ 502
Rasuljonov Abu Bakr Abdumalik o'g'li
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNING IQTISODIY MOHIYATI
VA INVESTITSION LOYIHALARNI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI 507
Sarimsaqov Sherzod Xamidovich
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MUOMALASI VA ULARNING DAROMADLILIK
XUSUSIYATLARINING MOLIYA BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI........ 512
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li
KICHIK BIZNESNI MOLIYAVIY QO'LLABQUVVATLASH TIZIMINI
RIVOJLANTIRISH ORQALI TADBIRKORLIK FAOLLIGINI OSHIRISH........ 518
Kamoldinov Davronbek Ikromjon o'g'li
O'ZBEKISTONDA TIBBIY TA'LIMNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI:
GORIZONTAL MODEL VA 2026-YILGACHA RIVOJLANISH PROGNOZI 522
Nazarov Baxrom Mustafayevich
QURILISH XIZMATLARI BOZORINING IQTISODIY MOHIYATI,
MAZMUNI VA XIZMATLAR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI 529
Shakarov Davron Ulashboyevich
QISHLOQ JOYLARDA "AQLLI AGROTURIZM" VA RAQAMLI GEOAXBOROT
TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-INNOVATSION MODELLARI 537
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi
ATMOSFERA IFLOSLANISHINING QISHLOQ XO'JALIGI HOSILDORLIGIGA TA'SIRI:
HUDUDIY STATISTIKA ASOSIDAGI PANEL TAHLILI VA METODOLOGIK MUAMMOLAR 542
Eshpulatov Dostonbek Boxodir o'g'li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

KORXONALARNING STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 556
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich

OLIY TA'LIM TIZIMIDA PROFESSOR-O'QITUVCHILAR RESURSI TAQSIMOTI: TALABA-O'QITUVCHI NISBATINING TOIFAVIY TAHLILI VA DIFFERENSIAL TARTIBGA SOLISH MASALALARI 561
Mamajonova Mukhlisakhon Muzaffar qizi

TO'QIMACHILIK SANOATI IQTISODIY SALOHIYATINING ASOSIY DETERMINANTLARI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR 567
Yuldashev G'olibjon Turgunovich

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ 576
Абдуллаева Одинахон Гайратжон қизи

BO'LAJAK MUTAXASSISLARNI BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASH MUAMMOSINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI 583
Akramov Izzat Ikromovich
Rahmatov Shuxrat Axadovich

ESG DISCLOSURE IN UZBEKISTAN'S STATE-OWNED ENTERPRISES: A REVIEW OF 2023 SUSTAINABILITY REPORTS 588
Zamira Ataniyazova

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA XODIMLARNING SHAXSIY BOSHQARUVINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH 594
Djumaniyazova Jamila Davronovna

SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 599
Omonova Nigora Bahodir qizi

EKSPORTYOR SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI 606
Shoxida Ibadullayeva

TASHQI SAVDODA VALYUTA NAZORATINING AYRIM TALABLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MAMLAKAT EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH 612
Israilov Avazbek Rustam o'g'li

NAMANGAN VILOYATI HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI 624
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li

TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA AYOLLARNING IQTISODIY HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH: RIDE-HAILING (RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI YO'LOVCHI TASHISH) XIZMATLARI MISOLIDA 628
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi

TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA AYOLLARNING IQTISODIY HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH: RIDE-HAILING (RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI YO'LOVCHI TASHISH) XIZMATLARI MISOLIDA

Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi
Bank-moliya akademiyasi, Loyiha boshqaruvi magistranti
ORCID: 0009-0006-3357-4096

Annotatsiya: Mazkur maqolada transport sohasida ayollar bandligini ta'minlashning integratsiyalashgan boshqaruv modelini takomillashtirish hamda uning ayollarning iqtisodiy holatiga ta'sirini baholash masalalari ride-hailing xizmatlari misolida tahlil qilingan. Maqolada ayollarning transport sohasidagi iqtisodiy faolligini oshirish hamda inson kapitalidan samarali foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganilgan. Xalqaro tajriba, xususan, Uber va boshqa ride-hailing platformalari faoliyati hamda Xalqaro moliya korporatsiyasi (International Finance Corporation, IFC) hisobotlari asosida ayollarni haydovchilik faoliyatiga jalb etishga ta'sir etuvchi omillar, mavjud to'siqlar va ularni bartaraf etish mexanizmlari tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasidagi ishsiz ayollar soni, taksi agregatorlari faoliyati va o'zini o'zi band qilgan ayol haydovchilar soniga oid statistik ma'lumotlar o'rganilgan. Tadqiqot natijasida transport sohasida ayollar bandligini oshirishga qaratilgan integratsiyalashgan boshqaruv modelini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: transport, ayollar bandligi, integratsiyalashgan boshqaruv modeli, gender tengligi, inson kapitali, ayol haydovchilar, ride-hailing xizmatlari, taksi agregatorlari.

Аннотация: В данной статье на примере сервисов ride-hailing проанализированы вопросы совершенствования интегрированной модели управления обеспечением занятости женщин в транспортной сфере, а также оценки её влияния на экономическое положение женщин. В статье рассмотрены теоретические и практические аспекты повышения экономической активности женщин в транспортной сфере и эффективного использования человеческого капитала. На основе международного опыта, в частности деятельности Uber и других платформ ride-hailing, а также отчетов Международной финансовой корпорации (International Finance Corporation, IFC), проанализированы факторы, влияющие на вовлечение женщин в работу в качестве водителей, существующие препятствия и механизмы их преодоления. Кроме того, проанализированы статистические данные о численности безработных женщин в Республике Узбекистан, деятельности агрегаторов такси и количестве женщин-водителей, работающих в качестве самозанятых. В результате исследования разработаны научно-практические предложения и рекомендации по совершенствованию интегрированной модели управления, направленной на повышение занятости женщин в транспортной сфере.

Ключевые слова: транспорт, занятость женщин, интегрированная модель управления, гендерное равенство, человеческий капитал, женщины-водители, сервисы ride-hailing, агрегаторы такси.

Abstract: This article analyzes the improvement of an integrated management model for promoting women's employment in the transport sector and assesses its impact on women's economic status, using ride-hailing services as an example. The study examines the theoretical and practical aspects of increasing women's economic participation in the transport industry and ensuring the effective utilization of human capital. Drawing on international experience, particularly the operations of Uber and other ride-hailing

platforms, as well as reports by the International Finance Corporation (IFC), the study analyzes the factors influencing women's participation in driving, existing barriers, and mechanisms for overcoming them. In addition, statistical data on the number of unemployed women in the Republic of Uzbekistan, the activities of taxi aggregators, and the number of women drivers working as self-employed individuals were examined. Based on the findings, scientific and practical proposals and recommendations were developed to improve the integrated management model aimed at increasing women's employment in the transport sector.

Keywords: transportation, women's employment, integrated management model, gender equality, human capital, women drivers, ride-hailing services, taxi aggregators.

KIRISH

Ayol — mehr-muhabbat, sadoqat va go'zallik timsoli bo'lishi bilan birga, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida muhim o'rin tutuvchi, oilaviy farovonlik va mehnat resurslarini shakllantirishda faol ishtirok etuvchi hamda inson kapitalining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Zamonaviy jamiyatda ayollarning bilimi, kasbiy salohiyati va mehnat imkoniyatlaridan samarali foydalanish har qanday mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Bugungi kunda dunyo mamlakatlarida gender tengligini ta'minlash, ayollarning mehnat bozoridagi ishtirokini kengaytirish va munosib bandlik imkoniyatlarini yaratish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki ayollar bandligini oshirish nafaqat ijtimoiy adolat tamoyillarini ta'minlash, balki mamlakat iqtisodiy salohiyatini kengaytirish, oilalar daromadlarini oshirish hamda inson kapitalidan samarali foydalanish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, ayollar uchun yangi va moslashuvchan bandlik imkoniyatlarini yaratish mumkin bo'lgan iqtisodiyot tarmoqlarini aniqlash va ulardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ana shunday istiqbolli yo'nalishlardan biri transport sohasi hisoblanadi.

Transport odamlar, hayvonlar va yuklarni bir joydan boshqa joyga ko'chirish jarayonini ta'minlovchi muhim iqtisodiy faoliyat sohasi bo'lib, havo, quruqlik, suv hamda kosmik transport turlarini qamrab oladi. Transport insonlar o'rtasidagi savdo-sotiqni ta'minlash, aholining harakatchanligini oshirish, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini qo'llab-quvvatlash hamda yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi [1]. Biroq, mazkur soha tarixan erkaklar ustunlik qiladigan faoliyat yo'nalishlaridan biri bo'lib kelgan va unda ayollar ishtiroki boshqa tarmoqlarga nisbatan past darajada saqlanib qolmoqda [2].

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida esa transport xizmatlari tizimida yangi yo'nalishlar, xususan, ride-hailing xizmatlari shakllandi. Ride-hailing — bu yo'lovchilarni professional haydovchilar bilan raqamli platforma orqali bog'laydigan transport xizmatidir. An'anaviy ko'chada to'xtatiladigan taksilardan farqli ravishda, mijozlar mobil ilova orqali transport xizmatiga buyurtma beradi va tizim ularni eng yaqin bo'sh haydovchi bilan bog'laydi. Ushbu xizmat naqd va naqd pulsiz to'lov, shaffoflik hamda maksimal qulaylik tamoyillari asosida ishlaydi hamda yo'lovchilarga yanada ko'proq moslashuvchanlik va xavfsizlikni taqdim etadi [3]. Mazkur xizmat ayollar uchun yangi bandlik imkoniyatlarini yaratib, ularning transport sohasidagi ishtirokini kengaytirish uchun muhim vosita hisoblanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi — transport sohasida ayollar bandligini ta'minlashning integratsiyalashgan boshqaruv modelini ride-hailing xizmatlari misolida tahlil qilish, ayollarning transport tarmog'idagi iqtisodiy faolligiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash, xalqaro tajriba va O'zbekiston amaliyotidagi loyihalarni o'rganish hamda ayollarni transport xizmatlari bozoriga kengroq jalb etish, gender tengligini mustahkamlash va inson kapitalidan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mavzuga oid adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, taksi haydovchiligi kasbi an'anaviy ravishda erkaklar kasbi sifatida qaralib, bu jamoat yo'llarida yuzaga keladigan kutilmagan vaziyatlarga tezkor munosabat bildirish qobiliyati bilan bog'lab kelingan. Biroq XX asr davomida ushbu stereotiplarni buzgan dastlabki ayol taksi haydovchilari paydo bo'la boshladi. 1915-yilda Wilma Russey Nyu-York shahridagi birinchi ayol taksi haydovchisi bo'ldi. Londonda esa 1967-yilda Shirley Preston mashhur The Knowledge — London qora taksilari haydovchilari uchun majburiy tayyorgarlik va imtihondan muvaffaqiyatli o'tib, birinchi ayol taksi litsenziyasini qo'lga kiritdi [4].

So'nggi o'n yil davomida esa raqamli platformalar orqali taksi chaqirish sanoati jadal rivojlandi va shahar transport tizimlarini o'zgartirib, yangi ish o'rinlarini yaratdi. Ushbu o'zgarish, ayniqsa, ishsizlik darajasi yuqori, rasmiy ish o'rinlari cheklangan va ayollar zimmasidagi oilaviy parvarish majburiyatlari katta bo'lgan

mamlakatlarda moslashuvchan ish imkoniyatlariga ehtiyoj sezayotgan ayollar uchun muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, ayollarga bu faoliyat orqali nafaqat ko‘proq pul topish, balki muntazam daromad va moliyaviy mustaqillik hissiga ega bo‘lish imkoniyati yaratildi [5]. Masalan, Uber platformasining bo‘lajak haydovchilar uchun mo‘ljallangan sahifasida quyidagi shior keltiriladi: “Qachon xohlasangiz haydang, o‘zingizga kerakli daromadni toping va ish jadvalingizni o‘zingiz belgilang.” Shunga qaramay, ride-hailing sohasi asosan erkaklar ustun bo‘lgan soha hisoblanadi. Birgina Indoneziya misolida oladigan bo‘lsak, 2019-yilda ayol haydovchilar barcha ride-hailing haydovchilarining atigi 2,4 foizini tashkil qilgani taxmin qilingan [6].

Xalqaro moliya korporatsiyasi (International Finance Corporation, IFC) hisobotiga ko‘ra, 2030-yilga borib, ride-hailing xizmatlaridan foydalanish hajmi sakkiz baravar oshib, kunlik safarlar soni 100 millionga yaqinlashishi prognoz qilinmoqda. Biroq, hisobotda yozilishicha, dunyo bo‘ylab ayollar erkaklarga nisbatan haq to‘lanadigan mehnat va transport xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarida ko‘proq to‘siqlarga duch keladilar. Bunga transport xizmatlari narxining yuqoriligi, transport vositalariga egalik qilish imkoniyatining cheklanganligi, shaxsiy xavfsizlik bilan bog‘liq xavotirlar sabab bo‘lmoqda. Ushbu omillar nafaqat ayollarning daromad topish imkoniyatlarini kamaytiradi, balki ularning hamda ular g‘amxo‘rlik qilayotgan bolalar yoki boshqa oila a’zolarining sog‘liqni saqlash, ta’lim va boshqa xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini ham cheklaydi.

Shu o‘rinda aytish lozimki, ride-hailing platformalari haydovchilik kasbiga kirishdagi ayrim to‘siqlarni kamaytiradi. Jumladan, AQSHda Uber platformasidan foydalanuvchi haydovchilarning taxminan 20 foizini ayollar tashkil etadi. Ayollar Uber platformasida haydovchi sifatida ishlashni turli sabablarga ko‘ra tanlaydilar, biroq ular uchun eng muhim afzallik ish vaqtini mustaqil belgilash imkoniyati hisoblanadi. Ride-hailing ilovalari orqali ish boshlash uchun talablarning nisbatan sodda bo‘lishi ayollarga ilgari deyarli kirish imkoniyati bo‘lmagan haydovchilik kasbiga kirishni osonlashtiradi.

Qolaversa, hisobotda ko‘rsatilishicha, ride-hailing faoliyatini boshlagan ayollarning daromadi erkaklarnikiga qaraganda ko‘proq oshgan [7].

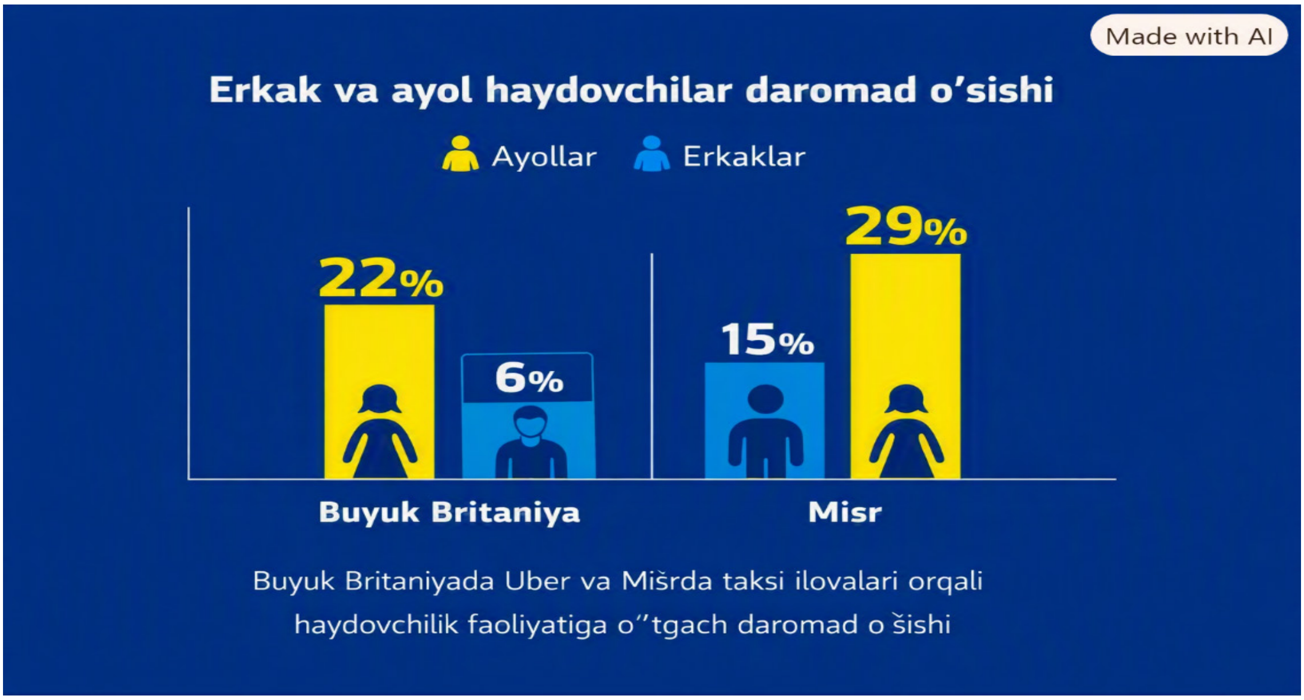

1-rasm. Buyuk Britaniya va Misrda ayollar va erkaklarning taksi ilovalari orqali haydovchilik faoliyatidagi daromad o‘sishi[1]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishida transport sohasida ayollar bandligini ta’minlashning integratsiyalashgan boshqaruv modelini takomillashtirish: ride-hailing xizmatlari misolida O‘zbekiston Respublikasi va chet eldagi mavjud loyihalar, xorijiy olimlarning ilmiy ishlari va ilmiy maqolalari o‘rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini tizimli

---

1 Manba: International Finance Corporation World Bank Group. (2018), “Driving Toward Equality: women, ride-hailing, and the sharing economy executive summary” da berilgan ma‘lumotlar asosida muallif tomonidan sun‘iy intellekt yordamida tayyorlandi.

yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik tahlil va umumlashtirish usullari tashkil etdi. Tadqiqotning qiyosiy tahlil usuli yordamida xorijiy mamlakatlarda, xususan, AQSH, Buyuk Britaniya, Misr, Indoneziya va Avstraliyada ayollarning ride-hailing xizmatlaridagi ishtiroki bilan bog‘liq tajribalar o‘rganildi va qiyoslandi.

Tadqiqotda statistik tahlil usuli ham muhim o‘rin egalladi. O‘zbekistonda ayollar va erkaklar ishsizligi bilan bog‘liq ko‘rsatkichlar O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining ma’lumotlari asosida tahlil qilindi. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasida taksi agregatorlari faoliyati, yo‘lovchi tashish hajmi, o‘zini o‘zi band qilgan haydovchilar soni va ular orasidagi ayol haydovchilar ulushi bo‘yicha rasmiy ma’lumotlardan foydalanildi.

Shuningdek, tadqiqotda umumlashtirish usulidan ham foydalanildi. Xalqaro tashkilotlar, ilmiy adabiyotlar va ride-hailing platformalari faoliyatiga oid ma’lumotlar tahlil qilinib, ularning umumiy jihatlari va ayollar bandligini oshirish nuqtayi nazaridan amaliy ahamiyati umumlashtirildi. Xususan, International Finance Corporation (IFC) tomonidan taqdim etilgan ride-hailing xizmatlari va ayollar bandligiga oid tadqiqotlar asosida ayollarning mazkur faoliyatga kirib kelishidagi mavjud to‘siqlar va iqtisodiy tomonlari o‘rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston Respublikasi Soliq qo‘mitasining 2026-yil 6-fevral kuni bergan ma’lumotiga ko‘ra, 2025-yil yakunlariga ko‘ra, 224 ta taksi agregatori soliq organlarining axborot tizimlari bilan integratsiya qilingan va jami 479 mln. marta yo‘lovchi tashish amalga oshirilgan. Yo‘lovchi tashish aylanmasi 9,6 trln. so‘mdan oshgan. Shundan:

- 6,7 trln. so‘m yoki 70,2% – naqd to‘lovlar;
- 2,8 trln. so‘m yoki 29,8% – naqdsiz to‘lovlar.

O‘rtacha bitta chek 20 082,5 so‘mni tashkil etgan.

Agregatorlar orqali yo‘lovchi tashish bilan 574 625 nafar o‘zini o‘zi band qilgan haydovchilar shug‘ullanmoqda. Ularning 4 726 nafari ayollardir [8].

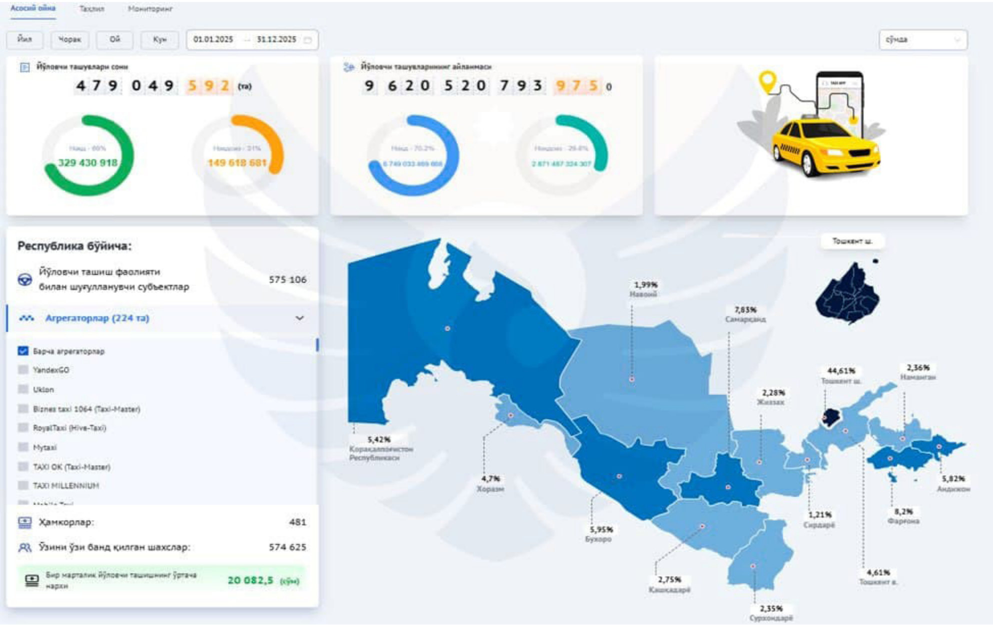

2-rasm. 2025-yil yakunlariga ko‘ra, O‘zbekiston Respublikasi soliq organlari axborot tizimlari bilan integratsiya qilingan 224 ta taksi agregatori va amalga oshirilgan yo‘lovchi tashish statistikasi[2]

Mazkur ko‘rsatkichlar ride-hailing xizmatlari O‘zbekiston transport xizmatlari bozorida sezilarli iqtisodiy segmentga aylanib borayotganini ko‘rsatadi. Eng muhimi, ushbu platformalar nafaqat yo‘lovchilar uchun transport xizmatlarini taqdim etmoqda, balki o‘zini o‘zi band qilish asosida daromad topish imkoniyatini ham kengaytirmoqda. Biroq, ushbu daromadli sohada ayollar ulushi hali yetarli darajada emas.

2 Manba: https://gov.uz/oz/soliq/news/

Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlarida ayollar o‘rtasidagi ishsizlar soni erkaklar ishsizligiga nisbatan yuqori ekanligi kuzatiladi.

Kesim	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
O‘zbekiston Respublikasi	304,8	347,7	350,9	358,6	385,5	398,2	406,5	469,9	646,4	510,0	661,8	585,3	459,8	363,2	347,3	299,3
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	21,1	23,0	22,7	22,3	19,7	19,5	20,2	23,0	37,6	26,1	35,8	33,1	23,1	11,8	19,9	18,1
Andijon viloyati	30,6	35,4	36,4	37,7	40,5	41,5	42,6	46,7	60,2	48,6	63,5	56,7	34,7	24,0	31,5	27,1
Buxoro viloyati	19,3	22,5	22,4	22,9	25,3	27,0	26,4	27,0	31,8	29,7	39,0	34,3	26,2	12,9	18,2	21,3
Jizzax viloyati	11,0	12,3	12,1	12,7	14,1	13,8	14,9	14,0	26,4	20,3	26,9	24,5	20,0	12,6	14,5	9,7
Qashqadaryo viloyati	27,7	31,6	32,9	33,0	36,2	37,4	37,3	44,4	64,7	47,8	66,4	55,4	42,6	37,5	34,3	33,2
Navoiy viloyati	9,8	11,5	12,1	12,8	13,0	12,6	12,6	13,1	15,4	16,3	18,8	17,1	8,1	15,3	9,0	2,3
Namangan viloyati	24,4	27,9	28,3	28,6	30,1	30,8	32,6	37,0	58,2	40,1	50,8	45,9	44,3	36,4	28,6	31,4
Samarqand viloyati	36,6	41,7	41,9	42,7	46,6	48,9	51,1	60,2	72,8	55,1	73,2	63,3	52,3	33,9	35,5	19,9
Surxondaryo viloyati	23,1	26,4	26,8	27,3	29,8	30,8	32,6	40,7	48,0	40,3	53,3	47,0	41,2	32,6	27,7	18,4
Sirdaryo viloyati	7,1	8,3	7,9	8,7	9,7	10,3	9,1	10,6	19,4	13,3	16,7	14,8	12,3	10,2	9,3	5,2
Toshkent viloyati	22,4	26,1	25,0	25,8	28,2	29,9	30,3	39,4	60,1	46,3	57,5	51,1	40,9	29,6	32,2	34,0
Farg‘ona viloyati	37,2	39,9	40,8	40,7	46,3	47,8	49,3	58,5	70,8	54,7	70,8	63,8	51,9	48,0	43,1	42,8
Xorazm viloyati	16,5	19,5	20,1	20,9	22,1	22,2	23,3	24,8	35,2	28,9	37,0	32,7	21,3	19,3	18,2	10,7
Toshkent shahri	18,0	21,6	21,5	22,5	23,9	25,7	24,2	30,5	45,8	42,5	52,1	45,6	40,9	39,1	25,3	25,2

3-rasm. O‘zbekistonda erkaklar o‘rtasidagi ishsizlar soni, ming kishi[3]

Kesim	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
O‘zbekiston Respublikasi	353,4	274,7	275,4	281,1	301,5	311,2	317,5	367,1	722,2	825,3	899,2	856,5	872,9	660,9	488,7	445,6
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	25,5	18,7	18,6	18,0	16,0	15,9	16,3	18,6	36,7	44,8	46,8	45,8	48,8	44,5	26,5	24,3
Andijon viloyati	37,6	29,2	29,9	30,8	33,2	34,1	34,9	38,2	74,6	80,8	87,1	82,1	95,8	76,7	45,4	43,5
Buxoro viloyati	22,6	17,8	17,7	18,0	20,0	21,2	20,7	21,1	45,8	48,6	54,9	50,6	49,6	42,7	26,9	20,2
Jizzax viloyati	12,0	9,2	9,1	9,5	10,5	10,2	11,1	10,4	26,4	33,8	38,9	37,4	36,3	30,9	20,1	21,0
Qashqadaryo viloyati	31,6	24,6	25,4	25,3	27,8	28,7	28,8	34,2	66,6	77,5	80,5	81,6	81,6	59,0	46,6	36,2
Navoiy viloyati	11,3	9,0	9,4	10,0	10,1	9,8	9,8	10,2	23,2	21,9	22,7	22,7	27,6	13,3	13,5	18,3
Namangan viloyati	26,3	20,6	20,7	21,0	22,1	22,5	23,9	27,1	52,9	70,0	77,7	73,4	63,6	48,5	40,0	31,0
Samarqand viloyati	41,8	32,5	32,7	33,5	36,0	37,8	39,5	46,5	84,5	93,3	101,4	95,1	100,2	72,9	50,9	60,4
Surxondaryo viloyati	25,2	19,9	19,8	20,3	22,2	22,9	24,2	30,3	57,3	64,3	69,5	66,9	62,4	48,0	36,9	36,3
Sirdaryo viloyati	8,0	6,3	6,0	6,5	7,3	7,9	7,0	8,2	17,1	22,5	24,5	23,2	22,2	16,6	12,6	14,3
Toshkent viloyati	27,3	21,2	20,4	21,0	22,9	24,3	24,5	31,9	62,0	74,3	81,1	75,4	76,0	60,9	44,1	30,4
Farg‘ona viloyati	43,6	31,6	32,4	32,2	36,6	37,8	39,0	46,3	84,8	97,5	106,3	101,7	102,0	70,8	57,4	40,5
Xorazm viloyati	18,8	15,1	15,6	16,2	17,1	17,3	18,1	19,2	39,0	44,6	51,1	47,3	52,4	35,6	26,4	31,1
Toshkent shahri	21,8	19,0	17,7	18,8	19,7	20,8	19,7	24,9	51,3	51,4	56,7	53,3	54,4	40,5	41,4	38,1

4-rasm. O‘zbekistonda ayollar o‘rtasidagi ishsizlar soni, ming kishi[4]

Ushbu statistik ma’lumotlar ayollar uchun yangi va moslashuvchan bandlik imkoniyatlarini yaratish, ularni mehnat bozoriga faolroq jalb etish hamda mavjud mehnat salohiyatidan samarali foydalanish zarurligini ko‘rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, ride-hailing xizmatlari ayollar bandligini oshirish uchun istiqbolli yo‘nalishlardan biri sifatida qaralishi mumkin. Biroq buning uchun ayollarning ushbu sohaga kirishiga to‘sqinlik qilayotgan xavfsizlik, transport vositasidan foydalanish, moliyaviy imkoniyatlar va ijtimoiy stereotiplar kabi omillarni hisobga olgan holda tegishli mexanizmlarni shakllantirish talab etiladi.

Ayollarni ride-hailing xizmatlariga jalb etish va ular uchun xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish bo‘yicha xorijiy mamlakatlarda turli amaliy mexanizmlar shakllangan. Ushbu tajribalar ayollar uchun moslashuvchan bandlik imkoniyatlarini yaratish, xavfsiz transport xizmatlarini rivojlantirish hamda raqamli platformalar orqali ayollar bandligini qo‘llab-quvvatlashning samarali usullarini namoyon etadi. Mazkur jihatdan 2017-yilda

3 Manba: https://siat.stat.uz/data/4157/
4 Manba: https://siat.stat.uz/data/4156/

Avstraliyada tashkil etilgan Shebah platformasi e’tiborga loyiq tajribalardan biridir. Shebah ayollar va bolalarga yo‘naltirilgan ride-hailing xizmati bo‘lib, uning haydovchilari ayollardan iborat. Shebah nafaqat ayollarga ishonchli va xavfsiz transport xizmatidan foydalanish imkoniyatini beradi, balki ayol haydovchilarga o‘z ish jadvalini mustaqil belgilash va daromad topish imkoniyatini ham yaratadi. Ushbu mobil ilova orqali ishlaydigan taksi agregatori bolalarni ota-ona yoki qonuniy vakilning buyurtmasi asosida yolg‘iz tashish xizmatini ham ko‘rsatadi. Shebah kompaniyasi Charities Commission va Avstraliya Soliq boshqarmasida (Australian Taxation Office — ATO) ro‘yxatdan o‘tgan xayriya tashkiloti — Safe Transport Australia, shuningdek, texnologiya va biznes sohasida katta tajribaga hamda xavfsizlikka alohida e’tiborga ega bo‘lgan Ryde Safe International Pty Ltd kompaniyasining qo‘llab-quvvatlashiga ega [10].

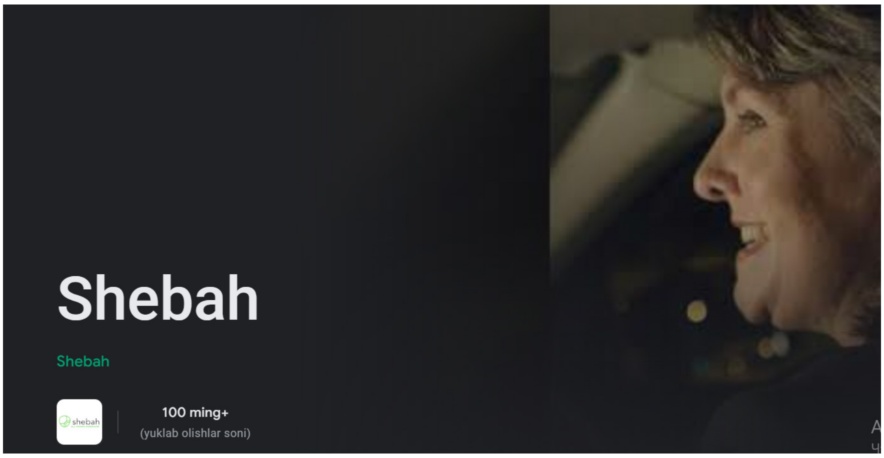

5-rasm. Google Play orqali Shebah mobil ilovasini yuklab olishlari soni[5]

Mazkur tajriba ayollar bandligini ta’minlashda uchta muhim yo‘nalishning o‘zaro bog‘liqligini ko‘rsatadi. Birinchidan, ayol haydovchilar uchun moslashuvchan daromad topish imkoniyati yaratiladi. Ikkinchidan, ayollar va bolalar uchun xavfsiz transport xizmati shakllantiriladi. Uchinchidan, raqamli platforma ushbu ikki yo‘nalishni yagona boshqaruv tizimiga birlashtiradi. Shu sababli, Shebah modeli transport xizmatlari va ayollar bandligini integratsiyalashgan holda boshqarishning xorijiy amaliy namunasi sifatida baholanishi mumkin.

O‘zbekiston amaliyotida ham ayollar bandligi va yo‘lovchilar xavfsizligini ta’minlashga yo‘naltirilgan raqamli transport xizmatlarining shakllanayotganini ko‘rish mumkin. Xususan, MehrGo milliy taksi agregator platformasi oilalar, ayollar va jamoaviy safarlar uchun xavfsiz va mukammal milliy navigatsiya tizimini ishlab chiqayotgan startup loyiha hisoblanadi. MehrGo taksi agregator platformasida ayol yoki erkak haydovchini tanlash imkoniyati yaratilgan bo‘lib, MehrGo orqali bolalarni har kuni maktabga va uyga ishonch bilan yetkazish mumkin.

6-rasm. MehrGo milliy transport agregator platformasini yuklab olishlar soni[6]

Yuqoridagi loyihalar shuni ko‘rsatadiki, raqamli transport platformalari nafaqat yo‘lovchilarga qulay va xavfsiz xizmat ko‘rsatish, balki ayollarning transport xizmatlari bozoridagi ishtirokini kengaytirish uchun ham muhim vositadir. Shu nuqtayi nazardan, transport sohasida ayollar bandligini yanada oshirishga qaratilgan

5 Manba: https://play.google.com/store/apps/details?id=au.com.shebah
6 Manba: https://mehrgo.uz/index.html#home

integratsiyalashgan boshqaruv modelini davlat organlari, taksi agregatorlari, moliyaviy tashkilotlar, ta'lim muassasalari va ayol haydovchilar o'rtasidagi hamkorlik asosida shakllantirish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv ayollarni transport sohasiga jalb etish, ularning kasbiy va raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish, transport vositasidan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, xavfsiz mehnat sharoitlarini yaratish hamda barqaror daromad olish imkoniyatlarini ta'minlashni yagona boshqaruv tizimida birlashtirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Transport sohasida ayollar bandligini ta'minlash mamlakatda gender tengligini mustahkamlash, ayollar daromadlarini oshirish, inson kapitalidan samarali foydalanish va iqtisodiy faollikni kengaytirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Shu nuqtayi nazardan, raqamli texnologiyalarning rivojlanishi natijasida shakllangan ride-hailing xizmatlari ayollarning transport sohasiga kirib kelishi uchun nisbatan qulay, moslashuvchan va yangi bandlik imkoniyatlarini yaratib, ushbu yo'nalishda ayollarning iqtisodiy faolligini oshirishning istiqbolli vositalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur imkoniyatlarning amaliy jihatlari xalqaro tajriba misolida ham o'z tasdig'ini topadi. Xususan, Uber va boshqa ride-hailing platformalari faoliyatining tahlili shuni ko'rsatadiki, ayollarning haydovchilik faoliyatiga jalb etilishida ish vaqtini mustaqil belgilash, qo'shimcha yoki asosiy daromad manbaiga ega bo'lish, faoliyatni raqamli platforma orqali nisbatan oson boshlash hamda moliyaviy mustaqillikka erishish imkoniyati muhim omillar hisoblanadi.

Biroq, O'zbekiston Respublikasida 2025-yil yakunlariga ko'ra, taksi agregatorlari orqali yo'lovchi tashish faoliyatida band bo'lgan o'zini o'zi band qilgan haydovchilarning 0,82 foizini ayollar tashkil etgani transport xizmatlari bozorida ayollarning iqtisodiy faolligi va mavjud bandlik imkoniyatlaridan foydalanish salohiyatini yanada kengaytirish uchun imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi.Shu sababli, O'zbekiston Respublikasida transport sohasida ayollar bandligini oshirish maqsadida davlat organlari, moliya tashkilotlari, taksi agregatorlari, ta'lim tashkilotlari va ayollarning o'zaro hamkorligiga asoslangan integratsiyalashgan boshqaruv modelini takomillashtirish lozim. Tadqiqot natijasida taklif etilayotgan integratsiyalashgan boshqaruv modelining asosiy maqsadi ayollar uchun transport sohasiga kirish imkoniyatlarini kengaytirish, mavjud to'siqlarni kamaytirish, xavfsiz va munosib mehnat sharoitlarini yaratish hamda ayol haydovchilarning uzoq muddatli iqtisodiy faolligini ta'minlashdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Transport (murojaat sanasi: 04.08.2026).
2. Peter Turnbul. (2023), "Promoting the employment women in the transport sector – obstacles and policy options", International Labour Office Geneva.
3. Freenow. "*Ride-hailing basics: What is it and how does it work?",* https://www.free-now.com/ie/business/blog/-ride-hailing-basic/ (murojaat sanasi: 04.08.2026).
4. Marin-Berges, Alejandro Gomez-Bruton, Isabel Iguacel. (2026), "Women in a masculinised occupation: A qualitative study of female taxi drivers in Zaragoza (Spain)", Journal of Transport & Health.
5. Shaibu Bukari, Licarion Kunwedomo Miine. (2026), "Lived experiences of female ride hailing drivers and the dynamics of opportunity and risk in Ghana", Discover Global Society.
6. Annisa Permata Yudiani, Mustafa Naseem, and Tawanna R Dillahunt. (2026), "Algorithmic and Gender-Specific Challenges of Gig Work in the IndonesianRide-Hailing Industry: Preliminary Findings", In Extended Abstracts of the 2026 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI EA '26), April 13–17, 2026, Barcelona, Spain.
7. International Finance Corporation World Bank Group. (2018), "Driving Toward Equality: women, ride-hailing, and the sharing economy executive summary".
8. O'zbekiston Respublikasi Hukumat portali. https://gov.uz/oz/soliq/news/ (murojaat sanasi: 06.08.2026).
9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. SIAT – Statistika integrallashgan axborot tizimi. https://siat.stat.uz/data (murojaat sanasi: 06.08.2026).
10. Shebah. "Safe rides for women and children", https://www.shebah.com.au/ (murojaat sanasi: 08.08.2026).
11. Google Play. https://play.google.com/store/apps/details?id=au.com.shebah (murojaat sanasi: 08.08.2026).
12. Mehr Go. https://mehrgo.uz/index.html#home (murojaat sanasi: 08.08.2026).

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV
Musahhih: Zokir ALIBEKOV
Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/1

© Materiallar koʻchirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna boʻlishingiz mumkin. Obuna boʻlgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga toʻlov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida joʻnatishingizni soʻraymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga joʻnatamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulugʻbek tumani
Kumushkon koʻchasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz